

מכות ארבה וחושך		פרק י'
<p><u>במכת ארבה</u> התרה משה בפרעה, ובשלב זה נסו גם עבדיו לשכנעו לשלוח את ישראל ממצרים. פרעה כבר נמצא בשלב שך נכונות לוותר, אך עדיין לא הגיע לשלב שבו הוא מוכן לתת לכל ישראל לצאת והוא התיר יציאה לגברים. משה סרב לכך וה' הביא על מצרים את מכת הארבה. פרעה בקש ממשה להתפלל לסילוק הארבה, אך לאחר מכן הקשה ה' את לבו.</p> <p>ה' הכה את מצרים <u>במכת חושך</u>. הפעם הסכים פרעה לאפשר לכל ישראל לצאת, ובלבד שישאירו את בהמותיהם במצרים, אלא שגם לתנאי זה סרב משה. פרעה גרש את משה מעל פניו, ובכך נסתיימו "פגישותיהם". לפני המכה האחרונה, מכת בכורות, לא בא יותר משה אל פרעה.</p>		
פרקי	שאלה	תשובה
1 י' ע"פ שאלת בגרות "ולמען תספר באזני בנך"	בפרשת בא נזכר הצורך להסביר לבנים את חג הפסח או את יציאת מצרים בשלושה מקומות שונים (פרקים י'- י"ג). א. ציין את שלושת המקומות. ב. הסבר מדוע חוזרת עליהם התורה (י"ג, ה. רש"י). ג. ציין ארבע מצוות הנזכרות בספרים שמות, במדבר ודברים שטעמן יציאת מצרים.	א. י', ב: "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי במ, וידעתם כי אני ה'". י"ב, כו- כז: "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם. ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל...". י"ג, ח: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". ב. בכל אחת מהפניות הללו פונה התורה אל אופי אחר של הבנים, אלו זקוקים להסבר כזה ואלו זקוקים להסבר אחר, או לכך שיפנו אליהם בדברים ולא יחכו שהם ישאלו בעצמם. ג. חג הפסח – שמות י"ג, ג- י. כ"ג, טו. ל"ד, יח. פדיון בכורות – שמות י"ג, יא- טו. תפילין – שמות י"ג, טז. היחס לגרים - שמות כ"ב, כ. כ"ג, ט. ציצית - במדבר ט"ו, לז- מא.
2 י' ע"פ שאלת בגרות מכת ארבה (ה'; ט"ו)	מכת ארבה הכתה גם היא בגידולי השדה. אילו גידולים הוכו ע"י מכת הארבה (י', טו) ואילו גידולים הוכו קודם לכן ע"י הברד? (ט, לא- לב).	הארבה הכה את כל מה שלא הכה הברד: כל דבר ירוק במצרים: עשב, עלים וכו' וכל פרי שעדיין נותר ממכת הברד. הברד הכה קודם לכן את הגידולים שכבר צמחו והיו קשים כפשתה ושעורה.
3 י' ע"פ שאלת	א. כיצד הגיבו עבדי פרעה על התראת משה על מכת הארבה והאם השיגה כאן תגובתם את מטרתה? (י', ז'- י"א)	א. עבדי פרעה נלאו מהמכות, הבינו שזה רק הולך ומחמיר ויעצו לפרעה לשלוח את ישראל ממצרים. תגובתם השיגה את מטרתה באופן

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

<p>חלקי, שכן פרעה לא סירב לחלוטין לשלחם, אלא הסכים לשלוח את הגברים, אך לא את שאר העם. ב. עבדי פרעה היראים את דבר ה' הכניסו את מקניהם ובני ביתם הביתה כדי שלא יפגעו מהברד. ג. תגובתם השיגה את מטרתה, שכן רק מי שהיה בשדה נפגע, ומי שהיה בפנים לא נפגע.</p>	<p>ב. אילו מעבדי פרעה הגיבו על התראת משה על מכת ברד קודם לכן ומה הייתה תגובתם? (ט', כ- כא). ג. האם השיגה תגובתם את מטרתה? (ט', כה)</p>	<p>בגרות תגובת עבדי פרעה (ז' - י"א)</p>
<p>א. הויכוח נסב על השאלה מי יצא ממצרים. משה אמר שכולם יצאו: נשים וגברים, זקנים וטף ואפילו הבהמות, "כי חג לה' לנו" ומצווה על כולנו לזבוח. פרעה אמר שרק הגברים יצאו כי אם אתם מבקשים לצאת כולכם זה מעיד על כוונה רעה שלכם לברוח. ב. הויכוח השני נסב על אותו עניין – מי יוצא ממצרים. פרעה הסכים עתה שכולם יצאו, אך שהצאן והבקר יישארו, משה אמר שגם המקנה יצא עמם כי מהם הם זובחים לה' ואינם יודעים מראש כמה יצטרכו לזבוח.</p>	<p>א. על מה נסב ה"דיון" בין משה לפרעה בפסוקים ח' - י"א וכיצד נימק כל אחד מהם את דבריו? ב. על מה היה הויכוח ביניהם בפסוקים כ"ד - כ"ו וכיצד נימק משה את דבריו?</p>	<p>4 י' ע"פ שאלת בגרות ויכוחים בין משה לפרעה (ח' - י"א) (כ"ד - כ"ו)</p>
<p>א. "וימש" מלשון "למשש". החושך היה כל כך עבה עד שאפשר היה לחוש בו ולמששו. ב. מכת חושך נמשכה לפי רש"י ששה ימים, שכן הביטוי "שלושת ימים" מופיע פעמיים, פעם אחת לציין הימים שלא ראו איש את אחיו, ופעם שניה לציין שלושה ימים נוספים שבהם היה חושך כבד עוד יותר ולא יכלו לזוז ממקומם כלל.</p>	<p>א. "ויהי חשך על ארץ מצרים וימש חשך" (כ"א). כתוב פירוש אחד למשמען של המילים "וימש חושך" (רש"י כ"א - כ"ב). ב. כמה זמן נמשכה מכת חושך? (כ"ב רש"י).</p>	<p>5 י' מכת חושך (כ"א - כ"ב)</p>
<p>1. מכת החושך שימשה גם לכך שמתו רשעים שבישראל באותם ימים, ולא יכלו המצרים לראות זאת, וכך לא ראו במפלת ישראל ולא יכלו לחשוב שגם ישראל לוקים כמותם. 2. ישראל כן יכלו לראות מה קורה אצל המצרים וכך ראו את כליהם, שאח"כ שאלו מהם, וידעו שהם נמצאים והיכן הם נמצאים, ולא יכלו המצרים לטעון שאין ברשותם כלים כאלה.</p>	<p>ציין שתי מטרות מיוחדות בהבאת מכת החושך על מצרים (רש"י לפסוק כ"ב).</p>	<p>6 י' ע"פ שאלת בגרות מכת חושך (כ"ב)</p>